

Heerlen

Raadsvoorstel

Heerlen,
10 juni 2025

Vergadering
gemeenteraad
Heerlen

Datum
raadsvergadering
24 september
2025

Documentnummer
404717

Agendapunt

Onderwerp

Definitieve concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!'

Inleiding/aanleiding

Gemeenten hebben de wettelijke plicht om gezondheidsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. De 16 gemeenten in Zuid-Limburg doen dit al meer dan vijftien jaar gezamenlijk, op regionaal niveau. Begin 2024 zijn de gemeenten, samen met de GGD, gestart met het proces om te komen tot het nu voorliggende nieuwe regionaal gezondheidsbeleid voor de periode 2025-2030, getiteld 'Gezondheid nu, voor later!'. In dit proces zijn de vele ontwikkelingen binnen het gezondheidsbeleid meegenomen en zijn de Gemeentelijke Regiegroep Gezond Zuid-Limburg, de Stuurgroep Trendbreuk en de adviesraden sociaal domein van alle Zuid-Limburgse gemeenten betrokken geweest.

We hebben in Zuid-Limburg de ambitie om 25% van de gezondheidsachterstanden ten opzichte van Nederland in 2030 in te lopen. Dat is een enorme opgave en vergt een lange adem. Uit recente monitorresultaten van de GGD blijkt dat de achterstanden nog niet zijn afgenomen. Dit betekent echter niet dat de gezamenlijke inspanningen van de gemeenten en vele organisaties zinloos zijn. Er zijn namelijk genoeg voorbeelden dat we de afgelopen periode veel hebben bereikt en goede stappen hebben gezet. Het laat echter wel zien dat de gezondheidsachterstanden in de regio een hardnekkig probleem zijn en dat gezondheidsverbetering nóg meer inspanning, bewustwording en vooral een langjarige investering vraagt.

In het nieuwe gezondheidsbeleid gaan we dan ook nadrukkelijk door op de ingeslagen weg en continueren we de Trendbreuk-aanpak. Gelet op de uitdagingen waar de regio voor staat, verbreden we onze focus: we willen dat kinderen gezond opgroeien en gelijke kansen krijgen en tegelijkertijd ook dat onze inwoners gezond blijven, zowel fysiek als geestelijk. Hierin worden zij gestimuleerd door hun leefomgeving. Daarmee kent dit herijkte gezondheidsbeleid vier pijlers:

1. Gezond Opgroeien
2. Gezond Blijven
3. Gezonde Geest
4. Gezonde Leefomgeving

Kader

Wet Publieke Gezondheid

Kernthema

Volksgezondheid

Bevoegdheid

Raad

Voorstel

1. Instemmen met het definitieve concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!'

Argumenten

1.1 Conform de Wet Publieke Gezondheid, moet dit jaar een nieuw regionaal gezondheidsbeleid moet worden vastgesteld.

Het eerdere regionaal gezondheidsbeleid 'Zuid Springt Eruit' had een looptijd tot en met 2023. Het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid-Limburg heeft in september 2023 ingestemd met het voorstel om dit met één jaar te verlengen tot en met 2024. Reden hiervoor was de invoering van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

1.2 We kiezen met nieuwe regionaal gezondheidsbeleid 'Gezondheid nu, voor later!' voor een looptijd van zes jaar, 2025 tot en met 2030.

Hiermee benadrukken we het duurzame en meerjarige karakter van het regionaal gezondheidsbeleid. Deze termijn sluit ook aan bij de vorige nota, waarin 2030 als streefdatum werd genoemd. Gezondheidsbeleid vraagt immers een lange adem en meerjarige betrokkenheid. Daarnaast lopen we, met het kiezen voor de termijn 2025-2030, in de toekomst weer in de pas met de termijn van twee jaar na openbaarmaking van het landelijke gezondheidsbeleid.

1.3 In dit herijkte gezondheidsbeleid wordt gezondheid integraal benaderd, waarbij alle dimensies van positieve gezondheid worden meegenomen.

Het gezondheidsbeleid richt zich niet alleen op ziektepreventie door in te zetten op verhoging van de vaccinatiegraad, maar ook op het bevorderen van veerkracht, welzijn en eigen regie voor alle inwoners. Ook benadrukken we in dit regionale gezondheidsbeleid dat de aanwezigheid van groen bijdraagt aan de gezondheid van mensen en dat het belangrijk is dat de ruimtelijke inrichting daarvan getuigt. Verder is 'Health in all policies' toegevoegd als uitgangspunt in het gezondheidsbeleid. Ook zetten we in op beweging en gezonde voeding, o.a. via Gezonde Scholen, een rookvrije start en omgeving voor kinderen, het gezonder maken van de omgeving waarin wordt gesport en waar kinderen veilig buiten kunnen spelen en via leefstijlinterventies voor jong en oud.

1.4 Met Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!' gaan we door op deze ingeslagen weg van het Programma Trendbreuk.

Trendbreuk is een gezamenlijke ambitie van vele partijen in Zuid-Limburg, waaronder de gemeenten. Doel hiervan is om in 2030 een kwart van de achterstanden ten opzichte van de rest van Nederland te hebben ingelopen. Samen maken gemeenten, Provincie, Rijk, GGD en andere maatschappelijke partners langjarig werk van de trendbreuk. Daarbij blijven we de focus op de jeugd leggen en verbreden we vanuit deze nota gezondheidsbeleid onze focus. We blijven inzetten op bewezen, effectieve interventies, het bundelen van (financiële) middelen en een langjarige domeinoverstijgende samenwerking.

1.5 Het Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!' sluit aan bij het GALA, het IZA en het regioplan.

GALA, IZA en het regioplan bieden de kans om de integrale Trendbreukaanpak van de regio te verbreden en te versterken. Het regionaal gezondheidsbeleid staat niet op zichzelf, maar vormt een integraal onderdeel van een breder geheel van akkoorden en afspraken die gericht zijn op het bevorderen van het welzijn en de gezondheid van inwoners van Zuid-Limburg. Een aantal uitvoeringstaken in het nieuwe regionaal gezondheidsbeleid is ook al vastgelegd in de agenda voor de regionale uitvoering van GALA, IZA en het regioplan.

Tegenargumenten en risico's

1.1 We zien geen extra financiële ruimte voor investeringen in publieke gezondheid.

Ondanks de enorme opgave op het gebied van gezondheid en het inlopen van achterstanden, zijn er Rijksbezuinigingen aangekondigd op de publieke gezondheid. Naast de bezuinigingen op preventie, met name bij Versterking van Infectieziektebestrijding en Pandemische paraatheid (VIP). Hierdoor is sprake van forse taakstelling binnen de GGD Zuid-Limburg vanaf 2026. Daarnaast zien veel Zuid-Limburgse gemeenten een ravijnjaar op zich afkomen en hebben zij te maken met grote financiële vraagstukken.

1.2 Hoewel het zorgakkoord met het nieuw aanvullende zorg- en welzijnsakkoord wordt uitgebreid, is nog onduidelijk wat dit op de lange termijn betekent voor de GALA-middelen en het aandeel voor de gemeenten in de IZA-middelen.

Mogelijk gaan de middelen over naar het gemeentefonds. Wanneer dit gebeurt, zal het gepaard gaan met een bezuiniging van 10%. Door de val van het kabinet is daar op dit moment veel onduidelijkheid over. Het staat buiten kijf dat eventuele financiële beperkingen en bezuinigingen op de publieke gezondheid een remmend effect hebben op het realiseren van de ambities. Om dit risico zoveel mogelijk te beperken, wordt ingezet op verbinding met andere domeinen en het benutten van kansen die er zijn om alternatieve middelen aan te boren. Daarnaast vindt een tussenevaluatie plaats in 2028 waarin ook de financiële ontwikkelingen meegenomen zullen worden en eventueel doelen worden bijgesteld.

Kosten en dekking

Dit voorstel heeft géén financiële consequenties. De uitvoering wordt gerealiseerd via reeds bestaande vastgestelde uitvoeringsplannen. De financiering daarvan past binnen de bestaande kaders, waarbij ook middelen vanuit GALA en IZA worden ingezet.

Communicatie

Het nieuwe regionaal gezondheidsbeleid zal, o.a. via een gezamenlijk persbericht, bekend worden gemaakt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van diverse relevante communicatiekanalen, indien gewenst ook de lokale kanalen van de verschillende gemeenten.

Evaluatie

Voor het gezondheidsbeleid staat een tussenevaluatie gepland in 2028. Met deze tussenevaluatie kunnen gemeenten goed volgen hoe de beleidsuitgangspunten per onderdeel uitwerking vinden. Deze tussenevaluatie laat de stappen zien die in het proces gezet zijn. Deze informatie wordt aangevuld met gegevens uit de gezondheidsmonitors. Op basis van deze evaluatiegegevens worden doelen bijgesteld.

Planning, procedure en uitvoering

De uitvoering van dit regionaal gezondheidsbeleid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, GGD Zuid-Limburg, Trendbreuk en de samenwerkingsstructuren en de activiteiten rondom GALA en IZA. Het is, zoals eerder gezegd, een gezamenlijke opgave van alle partners in de regio.

Bijlagen

Concept Regionaal Gezondheidsbeleid 2025-2030 'Gezondheid nu, voor later!'

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel

Raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.

documentnummer ;

gezien het advies van de raadscommissie;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Weaver